

innerlijk en zijn uiterlijk dienen aan elkaar gelijk te zijn²⁾.

Maar Christus zou tot hen, die dergelijke beste pogingen waagden om te ontkomen aan den zuurdesem, het innerlijk doortrokken zijn van hypocrisie bij de Farizeërs, door henzelf en langs hun methode, gezegd hebben: Hoe zult gij tot uw broeder zeggen: Laat toe, dat ik den splinter uit uw oog uitdoe; en zie, er is een balk in uw oog. Gij geveinsde, werp eerst den balk uit uw oog. Matth. 7: 4, 5.

Want zoo lang niet door den Heiligen Geest een ander hart gegeven is aan een Farizeër, zoodat hij zijn anomia, zijn innerlijke wetsverachting, zijn vleeschelijk staan tegenover de wet, welke geestelijk is, verliest en herboren wordt tot gehoorzaamheid uit het geloof, is het hem onmogelijk, de hypocrisie te overwinnen. Die Christus verwerpen, al is het met de wet op de lippen, ze veinzen maar rechtvaardig te zijn. Luk. 20: 20.

Het was evenzeer hypocrisie op den kathedraal of op den kansel waartegen Paulus in zijn eersten brief aan Timotheüs waarschuwt. In de laatste tijden zullen sommigen afvallen van het geloof en toch in de kerk trachten op te treden met leer-autoriteit. Deze dwaalleerders zullen optreden door geveinsdheid der leugensprekers; d.w.z. deze leugensprekers zullen tooneel-spelen en onder den schijn van echte vroomheid hun dwalingen pogen ingang te verschaffen. 1 Tim. 4: 2.

Ook bij deze menschen wordt de onwil van het hart gemaskeerd door den schijn.

We kunnen tot deze conclusie komen: met het woord hypocriet zijn en zijn afleidingen duidt het Nieuwe Testament aan het „zich niet met waren harte tot God bekeeren“. En in deze omschrijving kan dan „bekeeren“ aanduiden wat we gewoonlijk noemen de dagelijkse bekeering. In dat geval is er tijdelijke hypocrisie, onttrekken van het hart aan God. Zoo was het bij Petrus in Antiochië, en daartegen waarschuwt o.a. Petrus.

Maar er is ook een „zich niet met waren harte tot God bekeeren“, dat Hem geweigerd wordt door een steenen hart, waarin Zijn Geest niet woont. Zoolang dan de godsdienstige mensch aan God de crisis, het doorwerken van Zijn Woord, het verdoemende en rechtvaardigende Woord, weigert, zoolang is zijn vertoon van godsdienst huichelarij.

In beide gevallen is de ontkoming aan de hypocrisie in het kinderlijk hooren naar het Woord.

W.

R. S.

2) Over de veroordeeling der huichelarij door de Farizeesche schriftgeleerdheid, die zich trouwens daarbij kon aansluiten aan de letter van het O. T., b.v. Job 8: 13: de verwachting des huichelaars zal vergaan, zie men G. Kittel, Die Probleme des palästinischen Spätjudentums und das Urchristentum, Stuttgart, 1926, bl. 101—104, en Strack-Billerbeck's Komm. aus Talmud enz. Deel I, bl. 921 vv, 937, II, bl. 222, IV, bl. 336 vv.

UIT DE SCHRIFT

Het hemelsch oratorium, dat zingt van Goddelijke gerechtigheid.

En na dezen hoorde ik als een groote stem eener groote schare in den hemel, zeggende: „Hallelujah! de zaligheid, en de heerlijkheid, en de eer, en de kracht zij den Heere, onzen God.“

Want Zijn oordeelen zijn waarachtig en rechtvaardig, dewijl Hij de groote hoer geoordeeld heeft, die de aarde verdorven heeft met haar hoerarij, en Hij het bloed Zijner dienaren van haar hand gewroken heeft.

En zij zeiden ten tweede maal: „Hallelujah!“ En haar rook gaat op in alle eeuwigheid. Openbaring 19: 1—3.

Hebt ge in de kerk Psalm 139: 13 wel eens hooren zingen?

Neen, vers 13, niet vers 14 (— dat overbekende: „Doorgrond me, en ken mijn hart, o HEERE!“ —) Maar dit vers:

„Zou 'k hén niet haten in mijn hart,
Wier snoode haat Uw goedheid tart?
Zou ik hen, die U weerstand bién,
Niet met verdrieff' oogen zien?
'k Zal hen altijd volkomen haten,
Die trotschlijk Uwen dienst verlaten.“

Dat is toch geen vers voor de Nieuwtestamentische gemeente?

Dat een dichter uit het Oude Testament zoo zong, nu ja, fiat... maar de kinderen Gods onder de Nieuwe Bedeeing, ach, die moeten blaken van de liefde voor Christus, en dan past in hun mond niet zoo iets „vloekpsalm“-achtigs als uit Psalm 139: „Zoude ik niet haten, HEERE, die U haten, en verdrieff hebben in degenen, die tegen U opstaan?“

Natuurlijk willen we niet ontkennen, dat wij, vanuit aardisch aspekt ziende, diep-bewogen moeten zijn over elken zondaar, die God niet kent, over die schare, die niemand tellen kan, en voortleeft in donkerheid en schijnvreugde... dat wij geen kans voorbij moeten laten gaan, om aan ongeloovigen den weg der zaligheid bekend te maken — want, zoolang de zondaar nog

op aarde leeft, is er een mogelijkheid, dat God hem tot „vat-ter-zaligheid“ verkoren heeft.

Zoo moet de liefde van Christus in ons openbaar worden, en innerlijke barmhartigheid ons bewegen tot evangeliseeren.

Maar Johannes leert ons hier nog iets anders. Hij laat ons hooren het hemelsch oratorium, dat Gods gerechtigheid bezingt.

Als Babylon, de groote hoer-stad, gevallen is, hoort Johannes dezen oproep:

„Bedrijft vreugde over haar, gij hemel! en gij heilige Apostelen, en gij Profeten! want God heeft uw oordeel aan haar geoordeeld!“

En dan geeft de hemel antwoord: een koraal wordt aangeheven, een heilig hallel — en het thema is: „Hallelujah! looft Jahweh!“ en de medewerkers zijn: de engelen — de gemeente (de vier en twintig ouderlingen) — en heel de vernieuwde schepping (de vier dieren).

Het is één massale zang, roemend de gerechtigheid van den HEERE, welke uitkomt in het verbreken der zonde-macht, in de herschepping der wereld en in de verlossing der Kerk.

En als de permanent-dichte rook, welke opstijgt uit de ruïnes der verbroken wereldstad, en aanduidt het eeuwig verderf (het in vlammen staan zonder verteerd te worden) gezien wordt door dat onoverzienbare koor van hemelsche zangers, zingt het vanuit de volheid van hun ik opnieuw dat „Hallelujah! Looft Jahweh!“

Is dat nu niet wreed? hard? schijnheilig? Wat?

Is dat gerechtigheid, wanneer Hij, Die Zich-zelf Liefde noemt, zoo maar een groot deel van het menschelijk geslacht in het eeuwig verderf stort? Dat rijmt zich toch niet met Liefde?

Hoe is het mogelijk, dat een deel der menschen, met de engelen tezamen, Gods gerechtigheid zoo roemen kan? Geeft dat niet den schijn van dwaze verblijndheid en onbegrijpelijke hardheid?

Ja, zóo redeneert de natuurlijke mensch, die niet onderscheiden kan de dingen, welke des Geestes Gods zijn.

En als wij in ons eigen hart geen vreemdeling zijn, dan weten we wel, dat er ook daarin wel eens iets wreveligs opkomt, want wij willen van nature aan de theodicee — de rechtvaardiging van God — niet aan.

Maar wij moeten deze dingen vanuit hemelsch standpunt leeren bezien.

Daartoe is een geloofsleven noodig, dat op hoog plan staat.

Daartoe is een fijne, geestelijke onderscheiding noodig, om welke we als geestelijke menschen — menschen Gods! — moeten bidden.

Daartoe moet de valsche scheiding tusschen Oud- en Nieuwtestamentische Kerk ten eenenmale geweerd worden.

Want — hoezeer wij ook als kinderen Gods tegenover elken ongeloovige, met wien we in aanraking komen, barmhartig moeten staan, en daarom op Jezus hem wijzen —

dit sluit niet uit, dat we aan den anderen kant ook iets van dat „Hallelujah!“ moeten kennen, hetwelk door de heilige profeten en van den ouden en van den nieuwen dag is gezongen: het hallel over de gerechtigheid van God, met welke Hij heel het rijk der duisternis, gansch de organisatie der haters van Hem, overwint en vernietigt.

Reeds in dit leven moet daar een voorslag zijn van het hemelsch „Hallelujah“ op Gods oordeel over de groote hoer-stad.

„Zoude ik niet haten HEERE, die U haten?“

Neen, dat is geen persoonlijke haat, van individu tot individu, want nogmaals, tegenover iederen naaste moet ik staan met liefde, in Christus Jezus.

Maar dat is de onpersoonlijke, niet-wraakgierige haat van het geloof! — het geloof, dat ten diepste vragen leert naar de eere en de heerlijkheid des HEEREN — het geloof, dat weet: het huiveringwekkend oordeel van God over heel de wereld, die Hem tegenstaat, zal geen enkele smet werpen op de doxa, de heerlijkheid des HEEREN; integendeel, juist het eindoordeel zal de theodicee blijken: „Hallelujah! want Gods oordeelen zijn waarachtig en rechtvaardig!“

Geen persoonlijke wraakgierigheid, geen menschelijk-egoïste hardvochtigheid geeft dat in — het komt op uit de diepe liefde tot God den HEERE, Dien men in Christus als Vader heeft leeren kennen; uit de innige droefheid, dat de Naam van dien eeuwigen Vader van onzen Heere Jezus Christus door allen, die het rijk der duisternis steunen, in haat en spot en vijandschap, gelasterd en onteerd wordt.

Zoudt ge dat 13e vers van Ps. 139 nu kunnen meezingen, als het werd opgegeven?

Gij en ik zullen dat alléén maar kunnen, wanneer de sfeer van het 14e vers de bron vormt, uit welke we de gerechtigheid van Jahweh bezingen:

„Zoude ik niet haten, HEERE, die U haten?...“ „Doorgrond mij, o God! en ken mijn hart!“ J. SMELIK.

KERKELUK LEVEN

Indrukken van de Synode.

Leergeschieden of meeningsverschillen?

Inzake de debatten van den „bewogen Donderdag“ zou ik, volgens belofte, nog het een en ander opmerken. Mijns inziens bewijst de gang van zaken zelf reeds, hoe schadelijke overdrijving aan het woord kwam, toen men officieel wilde gesproken zien van „leergeschieden“.

Leergeschieden zijn geen kleinigheid. Ze zijn er slechts, als... of liever, laat me niet zelf spreken, doch het woord geven aan Ds Joh. Jansen, die pas zoo'n goed boekje heeft gegeven over de Leertucht, en die in de „Chr. Encyclopaedie“ een artikel gaf over „leergeschieden“. Ds Jansen zegt, dat men van leergeschieden spreken kan in ruimeren en in engeren zin. „In ruimeren zin vallen er onder de extra-confessionele controversen, d.i. de geschillen, die buiten de belijdenis der kerk liggen, zooals b.v. het verschil inzake de Avondmaalsleer tusschen de Roomschen, Lutherschen en Gereformeerden; en de vijf verschilpunten tusschen de Remonstranten en de Gereformeerden... zie: De vijf artikelen tegen de Remonstranten“. En vervolgens: „In engeren zin verstaan wij er onder de intraconfessionele geschillen, d.i. de geschillen, die binnen de grenzen der belijdenis liggen, en voorts de geschillen, waarin de kerken, zonder dat zij er zich in de belijdenis uitdrukkelijk over hebben uitgesproken, elkander duiden en dragen“. Ds Jansen noemt dan als voorbeeld van deze tweede groep de vroegere verschillen tusschen infra- en supralapsaristen, en de latere leergeschieden binnen den boezem der Gereformeerde Kerken over het infra- en supralapsarisme, de eeuwige rechtvaardigmaking, de onmiddellijke wedergeboorte en de onderstelde wedergeboorte, waarover in 1905 door de Utrechtsche Synode een verklaring is opgesteld.

Kan men nu de meeningsverschillen, die aan de orde zijn gesteld, onder één van deze groepen rangschikken? Het is naar mijn meening onmogelijk.

Want als het over „leergeschieden“, onverschillig van welke soort, gaat, dan moet er over en weer een duidelijke meening zijn geformuleerd. Zoo was het b.v. in de dagen, die voorafgingen aan Utrecht 1905, om nu maar te zwijgen van de door Ds Jansen als eerste groep aangeduide geschillen. Maar van zulk een klare formulering is geen sprake, wanneer men het lijstje der eerst op den voorgrond gestelde punten eens nakijkt. Inzake de „algemeene genade“ zijn er stellig geen twee groepen, die over en weer duidelijk een bepaalde overtuiging tegen een andere overstellen. Evenmin is dit het geval met betrekking tot het zelfonderzoek (de formulering van het meeningsverschil begint eigenlijk nog maar pas, en dan nog feitelijk ná de Synode, en ook daarin zijn de meeningen, gelijk ik weet, nog weer verdeeld). En weet het gereformeerde volk, wat er te doen is inzake „de twee naturen van Christus“? Ik vermoed, dat ettelijke meelevende menschen na verschijning der persverslagen zich hebben afgevraagd: wat is er toch aan de hand? Zeker is, dat er in wetenschappelijke kringen wel eens discussie gevoerd is over de historische beteekenis en den wetenschappelijk vaststelbaren inhoud van den term „anhypostatos“; hetgeen dan meestal vertaald wordt door: „onpersoonlijk“; het loopt dan over de „onpersoonlijke“ menschelijke natuur van Christus; alsmede, dat Prof. Waterinks boekje over „oorsprong en wezen der ziel“ een theologische discussie heeft ontketend. Maar noch ter eener noch ter ander zijde is klaar en scherp en stellings-gewijs ten overstaan van de formulieren van eenigheid meening tegenover meening geplaatst. En hetzelfde geldt van het getuigenis des Heiligen Geestes inzake de Schrift, en inzake de vraag, wat „ziel“ is, en wat er gebeurt in leven en sterven van den mensch.

En dan durfde men, bij zulk een stand van zaken, spreken van een „alles onderstboven werpen“! En de rapporteur, Prof. Hepp, had den moed, zijn antwoord aan de debaters te besluiten met een verwijzing naar den oordeelsdag, waarin misschien de Christus aan de Kerken verwijtend vragen zou, of zij de „dwaling“ in haar midden hadden toegelaten?

„Dwaling“, het woord is gebruikt, en kwam in de krant.

Maar ook kwam in de krant — jaren geleden — een woord van Prof. Hepp („Ref.“ IV, 20, 15 Febr. 1924), dat handelde over een geschil, dat in Amerika gerezen was over de algemeene genade. Daarin waren betrokken de predikanten Hoeksema en Danhoff. Prof. Hepp schreef toen:

„Of we het woord „Misverstand“ maar niet voor „Dwaling“ zullen inruilen, waar de broeders Hoeksema en Danhoff zoo ver gaan?“

Een vraag, die ons interesseert, omdat naar mijn meening deze broeders anders wilden en ook schreven

dan wie c
den geest
nu wat P
broeders c
even geste

„Op
Toege
hoe die
Maar s
en aan
houde
dat men
Zij ve
gehelder
Apoll
voor o
Hij wil
richt.“

Ach, wa
porteur v
bezien als
Heel wat
bespaard.

Men ont
af aan h
drongen v
kerken zel
is in wete
nog lang
storend tu
er van Sch
zou dwaas
slechting
liet lokker
grijpen.

Men stell
eens voor:
persverslag
die tegen
d'áárove
len“ van,
en de vree
van onze
lijdt“. De
missie I h
al verrasse
tot ieders
opgehangen
met nog
geschieden
vrede a
daarin vin
den anders
En bovendi
want ze st
dat over d
wat er nu
als argum
tenminste
hoewel op
zou zijn, a
een week
confereerd,
door. Zou z
leergeschied

Ik voor
antwoorden
bezwaar, d
op het ontr
dagen leerg
op de tafel
genomen k
Vegt noem
in hun eers
de tafel. E
Donderdag
Heiligen Ge
later weer
geschil van
storing zijn
goed is. Te
de kwestie
het appél, m
v. d. Vegt
stel, kan ik
maal den v
len immers
de kwestie
ook van ke
men er een
schouders c
onzerzijds
voering, di
naar het ar
geschreven
genomen g
gehouden
Chr. Geref.
de Amsterd
chure van
punt is eve
opgemerkt,
het thema
eerst met z
van gemaak

Wat zijn
zonder een
maar in eer
kleiner of

aan kunnen, want de bron vormt, van Jahweh be-

U hater?...
"mijn hart!"
J. SMELIK.

LEVEN

of meenings-

wogen Donderdag" en ander opmerken. n zaken zelf reeds, woord kwam, toen n van „leerge-

id. Ze zijn er slechts, spreken, doch het die pas zoo'n goed licht, en die in de f over „leergeschilders" spreken. „In ruimeren zin neele controversen, denis der kerk ligde Avondmaalsleer en Gereformeerden; de Remonstranten (artikelen tegen de n engeren zin versionele geschillen, enzen der belijdenis rin de kerken, zom- uitdrukkelijk over ulden en dragen"; d van deze tweede en infra- en supra- en binnen den boe- het infra- en supra- making, de onmid- elde wedergeboorte, he Synode een ver-

en, die aan de orde en rangschikken- gelijk. „onverschillig van en weer een duide- po was het b.v. in trecht 1905, om nu en als eerste groep ik een klare formu- len het lijstje der mten eens nakijkt. er stellig geen twee en bepaalde over- en. Evenmin is dit fonderzoek (de for- begint eigenlijk ná de Synode, en ik weet, nog weer de volk, wat er te van Christus? Ik menschen na ver- hebben afgevraagd. is, dat er in weten- sie gevoerd is over tenschappelijk vast- upostatos"; hetgeen onpersoonlijk"; het aenschelijke natuur terinks boekje over eologische discussie ir noch ter ander- geijts ten overstaan meening tegenover van het getuigenis rift, en inzake de beurt in leven en

stand van zaken, n werpen"! En de oed, zijn antwoord en verwijzing naar de Christus aan de ij de „dwaling" is

t, en kwam in de ren geleden — een 15 Febr. 1924), dat erika gerezen was waren betrokken. Prof. Hepp schreef

maar niet voor broeders Hoeksema

omdat naar mijn n en ook schreven

dan wie ook maar op dien „bewogen Donderdag" voor den geest van de Synode kan hebben gestaan... Hoor nu wat Prof. Hepp ten aanzien van die Amerikaansche broeders opmerkt in antwoord op de door hemzelf zoo-even gestelde vraag:

„Op het oogenblik nog niet. Toegegeven moet worden, dat zij zich hoe langer hoe dieper in het moeras inwerken.

Maar men ontdekt in hen nog zulk een onklarheid, en aan den anderen kant zulk een willen vasthouden aan fundamentele waarheden, dat men niet te spoedig van „dwaling" moet spreken. Zij verkeerden m.i. nog in het stadium van onopgehelderd denken.

Apollon stond de weg des Heeren ook niet helder voor oogen. Toch sprak Paulus niet van „dwaling". Hij wilde alleen, dat hij van beter zou worden onder-richt."

Ach, waren de broeders in Nederland door den rapporteur van commissie I, Prof. Hepp, even vriendelijk bezien als de Heeren Hoeksema en Danhoff... in Amerika. Heel wat narigheid was aan het krantenlezend volk bespaard.

Men ontkomt niet aan den indruk, dat hier van boven af aan het gereformeerde leven leergeschillen opgedrongen werden, die niet leefden in den boezem der kerken zelf. Over het getuigenis des Heiligen Geestes is in wetenschappelijke theologenkringen gehandeld, en nog lang niet afgehandeld. Maar moet de kerk hier storend tusschenbeide komen? Zeker moet ze dat, als er van Schrift en belijdenis wordt afgeweken. Maar het zou dwaasheid zijn, als ze zich uit puren lust tot beslechting van wetenschappelijke meeningsverschillen liet lokken op het erf der wetenschap, om daar in te grijpen.

Men stelle zich den ironischen gang van zaken nog eens voor: de H.H. Polman en v. d. Vegt (ik volg het persverslag) spraken van „theologische vraagstukken, die tegenwoordig in geding zijn". Commissie I, die dáárover had te oordeelen, maakte er „leergeschillen" van, leergeschillen, „die onrust hebben veroorzaakt en de vrees deden opkomen, dat daardoor de integriteit van onze Gereformeerde belijdenisschriften schade lijdt". De formuleering Polman—v. d. Vegt is in commissie I blijkbaar „veel te slap" gevonden; hun toch al verrassende voorstel wordt nu een kaptok, waaraan tot ieders verrassing een „leergeschillen-debat" wordt opgehangen. Daarna komen de H.H. Polman—v. d. Vegt, met nog enkele anderen, tot de formule „meenings-geschillen"; de term is neutraal, ieder mensch die op vrede aanstuurt, kan — zoo denkt men — zich daarin vinden, omdat noch naar den éénen noch naar den anderen kant iemands gevoelens wordt bestreden. En bovendien willen ze toch ieder de volle ruimte geven, want ze stellen vóór een deputaatschap te benoemen, dat over de zaak eens praten moet, om eens te kijken, wat er nu toch eigenlijk aan de hand is; waarbij dan als argument gebruikt wordt, dat er onrust is; die gaat tenminste een kerkelijke vergadering aan. Maar neen, hoewel op dat moment het voorstel er zeker gekomen zou zijn, als er gestemd was, wordt de zaak nog eens een week lang uitgesteld, er wordt wat gepraat en geconfereerd, en eindelijk komt de term „opvattingen" door. Zou zoo iets mogelijk zijn geweest, als er werkelijk leergeschillen waren?

Ik voor mij geloof nog steeds ontkennend te moeten antwoorden. En ik wijs, ter ondersteuning van mijn bezwaar, dat hier van boven af wat opgedrongen is, op het ontuchtterende feit, dat er zoo maar in een paar dagen leergeschillen konden af- en aangedragen worden, op de tafel gelegd, maar ook weer van de tafel weggenomen konden worden. De broeders Polman—v. d. Vegt noemen „de verhouding tusschen Kerk en staat" in hun eerste voorstel. Commissie I werkt het punt van de tafel. Een leergeschil minder. Zijzelf komt op dien Donderdag voor den dag met „het getuigenis van den Heiligen Geest inzake de Schrift". Als ze een goede week later weer voor het front verschijnt, is dit heele leergeschil van de tafel, en kan Prof. Hepp zonder kerkelijke storing zijn studie over dit thema afmaken; wat maar goed is. Tot verbazing van mijzelf is des Donderdags de kwestie van de erkenning van den doop ook al op het appel, als — leergeschil! Dat de H.H. Polman—v. d. Vegt het ter sprake brachten in hun eerste voorstel, kan ik hun niet kwalijk nemen, als men n.l. eenmaal den weg van synodale bemoeiingen op wil; zij willen immers theologische strijdsvragen behandeld zien, en de kwestie van de doopserkenning is tenslotte een vraag ook van kerkelijke en kerkrechtelijke praxis. Maar als men er een LEEU-geschil van maakt, dan haal ik mijn schouders op; en dan verwijst ik maar weer naar wat onzerzijds opgemerkt is naar aanleiding van de redevoering, die Prof. Kuyper te Utrecht gehouden heeft, naar het artikel, dat over deze zaak door Dr A. Kuyper geschreven is, en onder Persschouw in ons blad is opgenomen geweest, naar de debatten, over deze zaak gehouden door een vroegere Synode der voormalige Chr. Geref. Kerk (die heusich kalmer was dan dit jaar de Amsterdamsche) en naar de rustige, zakelijke brochure van Dr W. H. den Hertog op dit punt. Ook dit punt is evenwel later van de tafel gewerkt, al is dan opgemerkt, dat het ook kon behandeld worden onder het thema „pluriformiteit der kerk". Maar waarom dan eerst met zóó veel nadruk er een „leergeschil" van gemaakt?

Wat zijn dat voor toestanden, waarin een Synode, zonder eenig desbetreffend voorstel uit de kerken, zóó maar in een paar dagen een lijstje van „leergeschillen", kleiner of groter getal, zich ziet voorgelegd? Zulke

manipulaties liggen eer in de hervormde, dan in de gereformeerde lijn-van-kerkrecht.

Men versta mij goed: ik pruttel niet na over een besluit, dat tenslotte wel ongewaardig geworden is, gelet op de samenstelling der commissie. Maar ik heb het oog op wat er in de krant gekomen is, en over de sfeer, waarin zulke dingen mogelijk gebleken zijn. Die over den vrede het nadrukkelijkst gesproken hebben, die hebben hem in gevaar gebracht. Resultaat? In Hasselt een groepje dissenters, die in een bepaalde kwestie hun zin niet kregen, en nu zich per circulaire beroepen op wat er gezegd is op dien bewusten Donderdag. De Christelijke Gereformeerden spinnen het garen op 'toogenblik. Het worde hun niet toegerekend, overigens.

K. S.

„Collegium Homileticum Haganum".

Te 's-Gravenhage werd Donderdag 15 October j.l. een vereniging opgericht, bestaande uit theologische candidaten en oudere-jaars-studenten, in de Classis 's-Gravenhage woonachtig.

Deze vereniging, „Collegium Homileticum Haganum" geheeten, stelt zich ten doel, naast de onderlinge oefening in het preeken, de nadere bestudeering en bespreking van de meer fundamentele vóórsvragen, welke zich bij de prediking voordoen.

Hun geregelde medewerking zullen hierbij verleen Dr K. Dijk, benoemd hoogleraar in de ambtelijke vakken aan de Theologische School te Kampen, Dr F. de Vries van 's-Gravenhage-Oost en Dr W. A. Wiersinga van Loosduinen, terwijl tevens alle predikanten uit de Classis 's-Gravenhage zijn uitgenoodigd de te houden vergaderingen bij te wonen en de candidaten en studenten met hun kritiek behulpzaam te zijn.

Het Bestuur is als volgt samengesteld: H. J. Spier, Praeses; R. J. W. Nijkamp, Ab-actis; K. J. Kraan, Fiscus.

Het adres van den Ab-actis is: Ligusterstraat 1, Den Haag.

Tot zoover een mij met verzoek om plaatsing toegezonden bericht.

K. S.

Beeldendienst en Schriftgeloof.

(Antwoord aan Prof. Dr V. Hepp.)

In de eerste brochure „Diagnose" van de reeks: „Dreigende deformatie" geeft Prof. Hepp een „greep uit de lichtere symptomen".

In de eerste paragraaf komt het anthropomorfisme ter sprake. Daarbij meent Prof. Hepp als „bewijsstuk" een citaat uit één mijner geschriften te kunnen gebruiken.

Doch geheel ten onrechte. Ik merkte daar op, dat wij — op het voetspoor der Heilige Schrift — geest niet „vormloos" (zonder geestelijke gedaante) moeten denken. Dat kán al lezende ook moeilijk anders, want het wordt ons in de Schrift zoo voorgesteld.

Dat „geest" geen gedaante kán hebben (evenmin als onze gedachten), dat is m.i. een traditioneele voorstelling, welke oorsprong in de synthese-philosophie te zoeken is. Wij moeten in dezen ook weer tot het Woord bekeerd worden. In elk geval kan deze kwestie nader besproken worden.

Maar dat citaat heeft totaal niets te maken met den beeldendienst, dien Prof. Hepp mij tracht in de schoenen te schuiven. Reeds het opschrift: „Heeft God handen, voeten, vingers, enz.?" is afschuwelijk. Alsof wij van uit onze gedaante conclusies zouden trekken over God!

Wie in eenvoudige gehoorzaamheid de Schrift leest en weigert anders van God te denken dan Hij Zich daar openbaart, moet met afschuw verwerpen al zulke speculaties over wat God „heeft" of „kán hebben".

Maar ook vertrouwt hij niet die „wetenschappelijke" uitspraken bij vele teksten, dat God „eigenlijk" geen berouw (spijt) kán hebben en eigenlijk niet vertoerd of bedroefd kán worden. Wat betéekent dat „eigenlijk"?

Hier is het vraagstuk, dat Prof. Hepp had moeten bespreken. Niet het anthropomorfisme is hier aan de orde, maar de vraag op welken grond Prof. Hepp in de reeks van menschevormige dingen, die God „eigenlijk" niet op Goddelijke wijze zou kunnen hebben, één uitzondering maakt voor rede, verstand, kennis, idee.

Ten slotte staan twee opvattingen onder ons tegenover elkander:

a. de bovengenoemde, die moeite heeft met de tegenwerping: „eigenlijk" heeft God geen oor, oog — toorn, verdriet, maar wel verstand en rede en die vraagt: kan Gods hand en Gods toorn en al wat de Schrift ons van Hem zegt, niet verstaan worden als te zijn „op Goddelijke wijze", zooals de Geref. theologie ook de kennis van God arche-typische Goddelijke kennis noemt? En kán daaronder ook niet de geestelijke „gedaante" vallen?

b. de traditioneele, scherp filosofisch georiënteerde, opvatting van „geest" als „vorm" (zonder gedaante) zooals die uitkomt in het hieronder volgende citaat van Prof. Hepp zelf, te vinden in den tweeden Jaargang van „De Reformatie", blz. 157, waar Prof. Hepp tegen Dr van der Vaart Smit opponeert. (De spatieering is van mij). Dr Hepp schreef daar:

„Immers, de vormloze geest bestaat niet. De Schrift kent zelfs aan God een vorm (niet te verwarren met: lichaam) toe.

Paulus schrijft, dat Christus in de gestaltenis (morphé, eigenlijk: vorm) Gods was.

(Zie vervolg op blz. 28.)

Opwekking of Verbondsvernieuwing?

Tegen allerlei pogingen tot opwekking van het geestelijk leven hebben wij ons schrap gezet.

Om allerlei redenen.

Allereerst omdat zij niet uitgingen van den wortel der dankbaarheid, waaruit gansch ons christelijk leven opkomen moet. Zij gingen meestal uit van een miskenning van het werk Gods in ons vaderland. Import van theologie uit Duitschland, van religieuze methoden uit Engeland en Amerika overstroemde de markt.

Een andere reden bestond hierin, dat in deze bewegingen meestal de belijdenis werd vervangen door het getuigenis. De Kerk zweeg, het individu sprak. De ellende werd in dit getuigenis zelden, dat wij in Adam zijn gevallen en levenslang te strijden hebben met onzen zondigen aard. Neen, het werd een kwestie van inconsequenties en verkeerde gewoonten, die ik kwijt kon zijn wanneer ik maar wilde. De leer der verlossing onttaarde in een deelen tusschen God en mensch, en in het najagen van een bereikbare heiligheid werd de volkomen heiligheid, welke ik in het geloof bezit, losgelaten of althans op den achtergrond gedrongen.

Ten derde werden in deze opwekkingsbewegingen de inzettingen des Heeren achtergesteld bij menselijke methodes, waarvan de Schrift zoo nadrukkelijk heeft gewaarschuwd, dat dit de dingen waren, die op de aarde zijn.

En om nog een bezwaar te noemen, in deze acties kwam zoo licht de Farizeër weer op den troon, die sprak: ik ben heiliger dan gij!

Waarom ik dit schriftuurlijk en geloovig verzet tegen deze opwekkingen in herinnering breng?

Wel, omdat uit dit rechtmatig verzet wel eens de onrechtmatige conclusie zou kunnen worden getrokken, dat het bij ONS nu wel in orde of ten naaste bij in orde zou wezen en er dus geen vernieuwing des levens noodig zou zijn. Alsof de prediking, de pers en de conversatie ten opzichte van ons alleen maar zouden hebben te constatareeren: Wij hebben het! Wij hebben het nog steeds!

En dan zouden wij wel op een droevig en gevaarlijk dwaalspoor zijn.

Herleving, niet door allerlei menselijke methodes, maar in den weg der Verbondsvernieuwing, is Gods eisch voor onzen tijd.

Mag ik een paar dingen noemen?

In de eerste plaats is er in onze kringen een voortwoekerend ARMINIANISME, dat wel eens ernstiger gesigneerd mag worden. In de keuze van het lied, in toespraak en traktaat, in de gesprekken komt het telkens openbaar en toont hoe de geestelijke voelhorens bij menigeen afslijten. Wie zijn oor te luisteren legt, ontdekt telkens een voorstelling van zaken, waarbij niet God de eerste is, maar waarin de mensch vooropgaat, zelf zijn ellende uitkient, naar de verlossing grijpt en dan komt God als de noodhulp in de peroratie voor den dag.

Een tweede punt, waarop ik de aandacht wil vestigen, is de vroomheid. Vroomheid in dien zin, dat wij eerbiedig staan tegenover de waarheid Gods, tegenover God-Zelf. Wij bidden zoo ontzaglijk veel, preeken en spreken en zingen zoo veel, dat wij soms sterk den indruk krijgen: het is niet ECHT meer. Zooals voor de Radio het geluid van den spoortrein, de stoomboot, de vliegtuigen, de waterval, ja, wat niet al, mel enkele mechanische apparaten wordt nagemaakt, zoo kunnen wij huiveren, schreien, danken op elk moment. De eerbied der ware liefde is ons vaak zoo vreemd geworden.

En ten derde zou ik willen wijzen op het leven, op den wandel. GOD weet wie wij zijn. HIJ laat ons scherpelijk de tien geboden prediken.

Daarin zegt Hij tot de gemeente van Zijn lieven Zoon: gij zult niet doden, echtbreken, stelen, liegen, begeeren! God vindt het noodig, zie ook slechts de brieven, de gemeente van Christus gedurig te bestraffen en te vermanen over zeer concrete en afschuwelijke zonden. Maar wij zijn er volkomen aan gewend. Israël riep eens: Laat God tot ons niet spreken! Maar, wij zeggen feitelijk: Spreek, Heere, want ik dood niet, ik breek den echt niet, ik steel niet, ik lieg niet, ik begeer niet. En met de tevreden verklaring, dat de preek mooi was of met de critiek dat de dominee er wel wat méér van had kunnen maken, zeggen wij: tot den volgende Zondag, dan krijgen wij weer twee preeken!

O, laat ons toch waken, dat wij de groote schatten Gods niet maar FORMEEL in bezit hebben, laat ons in dit alles toch de gemeenschap oefenen door het geloof met den levenden God en Jezus Christus, Dien Hij gezonden heeft.

N. B.

Geest en Vorm zijn in God identiek, volkomen hetzelfde.

En zou Dr v. d. V. S. daartegen inbrengen, dat aan de Schrift geen wijsgeerige begrippen kunnen worden ontleend, dan wijs ik hem op Aristoteles, die de godheid den zuiversten vorm noemde.

Maar ik weet, Aristoteles is zijn bête noir.

Daarom wend ik mij dan tot zijn amicissimus Plato. Voor Plato school de vorm in de idee. Zelfs naar de woordafleiding hangen vorm en idee ten nauwste samen.

En waar Plato God de hoogste idee noemde, stemt hij op dit punt tenminste met Aristoteles overeen.

Er is m.i. tusschen a en b een ernstige tegenstelling, die zakelijk besproken kan worden.

De „Vorm“ als hoogste Idee, als identiek met Geest, d.w.z. de vorm-zonder-gedaante, staat hier tegenover de mededeelingen der Heilige Schrift, zooals een eenvoudig lezer dat woordelijk lezen kan en zooals wij ze al lezende wel moeten „denken“ als we de Schrift niet willen tegenspreken.

Dat daarmee de figuurlijke en symbolische voorstellingen der Schrift niet vervallen, is vanzelfsprekend. Als de Heere een rotssteen heet, dan is dat heel iets anders dan dat er staat: toen ontstak de toorn des Heeren, of: toen kwam de Heere neder in een wolk en sprak met Mozes.

Het spijt mij, dat Prof. Hepp deze kwestie niet principiële behandelt. Ik betreur het ook, dat hij op blz. 31 oneerbiedig over God durft te schrijven als „levende ziel“. Zulk railleeren op ernstig werk is zijner onwaardig, vooral als over het heiligste gesproken wordt.

Wat hij schrijft op blz. 32 over „de zuiverste vorm“ (de argeloze lezer moet hier verstaan: „gedaante“) bij Aristoteles, is in vierkante tegenspraak met de historisch juiste opvatting van Aristotelische „vorm“ in het hierboven gegeven citaat uit „De Reformatie“. Daarom is dit „wetenschappelijk“ verhaal aan den eenvoudigen lezer misleidend.

Zakelijke bespreking der vraagstukken zou ons verder kunnen brengen, maar dit brengt slechts verwarring.

De titel van de tweede brochure doet hetzelfde vreezen. Want het „voortbestaan“ der ziel wordt onder ons door niemand in twijfel getrokken. Het spijt mij, dat ik „polemisch“ moet schrijven, en dan nogal in mijn rustperiode, maar de aantijging van beelden-dienst (want dat is het anthropomorfisme zooals Prof. Hepp dat beschrijft) en van „Biblicisme“, door iemand, die voor zijn Gods-voorstelling het Aristotelische „vorm“-begrip en de Platonische „idee“ te hulp roept, is toch al te onverdragelijk om het zoo maar over zijn kant te laten gaan. Prof. Hepp doe de „deformateurs“ in elk geval recht en geve geen valsche ziektebeeld!

Wolfheze, 19 Oct. 1936.

A. JANSE.

Naschrift. Aan bovenstaand artikel van den heer A. Jansse, over wiens aanvankelijk herstel we dankbaar zijn, geven we gaarne een plaats. Uit onze bespreking van Prof. Hepps al te professorale (immers: de diagnose vóórstellende) brochure, weten onze lezers reeds, dat ik de verschijning er van betreur, en dat ik ze een specimen van „persoonlijke“ polemiek vind, zoo, als we in de laatste jaren niet meer onder ons beleefd hadden. En nu uit de dagbladders gebleken is, dat Prof. Hepp zelfs „leergeschieden“ meende te moeten constateeren, waarvoor... tot haar eigen verrassing... de Synode mobiel worden moest, geloof ik, dat bovenstaande bijdrage er toe kan medewerken, dat de meningsverschillen tot hun juiste proportie worden teruggebracht. Dat is immers

de eerste voorwaarde voor een zakelijke bespreking.

Indien Prof. Hepp niet in de eerste week der Synode zijn polemieek (brochure I) begonnen was, en niet, vóórdat het debat over de meningsverschillen geopend was, reeds had aangekondigd, dat hij in elk geval nog vier brochures zou doen verschijnen, we zouden misschien den heer Janse gevraagd hebben, zijn bijdrage van hierboven te laten rusten, en te volstaan met de verklaring, dat hij op de vraag van Prof. Hepp, of God handen, voeten, etc. heeft, al lang antwoordde: natuurlijk niet. Zoo althans onderstelde ik van den aanvang af, dat de heer Janse zou hebben geantwoord. En dan hadden we verder de zaak misschien kunnen laten rusten. Nu evenwel Prof. Hepp van plan is — en reeds vóór de Synode van plan was — zijn opinie in vier brochures, en dan onder dien titel, en onder de suggestieve vooropstelling van dié „diagnose“, bekend te maken, zien we geen enkele reden, om den heer Janse te verzoeken, te zwijgen.

Er is in een openbare vergadering ter Synode door Prof. Hepp gezegd, dat er een „cahier“ was met allerlei uitlatingen, die de zorg van Prof. Hepp opwekken. Och ja; ik neem op me, binnen een paar uren uit de geschriften van Prof. Hepp een cahier samen te stellen, gevuld met uitlatingen van hem, die ik belijst onjuist acht, en die ik, als ze doorgedacht zouden worden, zoowel om de daarin aan den dag tredende denkmethode, als om den inhoud gevaarlijk vind. Ik denk met name aan zijn standpunt inzake mystiek, intuïtie, aan zijn onderscheiding tusschen reflexie en intuïtie in God, etc., en ook aan de door den heer Janse hierboven geciteerde wijsgeerige uitlating van Prof. Hepp. Maar ik heb er nooit aan gedacht, zulke cahiers samen te stellen. Ik geloof bovendien, dat Prof. Hepp dadelijk van mijn oude plunje een soortgelijk cahier kan samenstellen. En uit Kuypers werken zie ik ook kans.

Maar ik heb het liever over uitlatingen, waaruit iemands werkelijke, en bewust voorgedragen overtuiging blijkt.

En daarom neem ik gaarne ook deze bijdrage op als bewijs, dat men in 1936 wel wat erg aan het opblazen geweest is.

K. S.

„Geen duimbreed“. Brochure inzake synodebesluit betreffende het lidmaatschap van N.S.B. en C.D.U.

De van het begin af in ons blad gevolgde regel eischt, dat ik zelf een aankondiging geef van de brochure, die tegen het eind van deze week verschenen zal zijn, en waarin ik het bekende synodebesluit inzake het lidmaatschap van N.S.B. en C.D.U. verdedig en tracht aan te geven, waarom het begrijpelijk en noodzakelijk te noemen is.

De titel is ontleend aan het bekende woord van Dr A. Kuypers, gesproken in de rede, waarmee hij de Vrije Universiteit geopend heeft, en dat men op den Vrije Universiteitskalender terecht in de herinnering van ons volk levendig houdt: geen duimbreed is er op heel 't erf van ons menschelijk leven, waarvan de Christus, die aller Souverein is, niet roept: „Mijn!“

Door dit woord, dat zooveel gereformeerden wakker geschud heeft, ook nu voorop te plaatsen, wil ik slechts aangeven, wat voor mij persoonlijk een van de hoofdzaken is in de onderhavige kwestie. Zeker, het is goed, en noodig, tegen bepaalde beginselen en program-punten van beide organisaties bezwaar in te brengen. Maar daarbij moet men niet blijven staan. Men behoort ook zich rekenschap te geven van het zoo mogelijk nog

volwassene, behandelen, maar als een kindeke. En dat heeft Hij gedaan. Hij heeft Zijne genade in Christus geschonken, heeft door Christus onze schuld doen verzoenen, en door Christus voor ons het heil doen verwerven, en schenkt ons dat nu door den Heiligen Geest.

's Menschen eigene verdienste en werk zijn hierbij geheel uitgeschakeld. De mensch behoeft voor de heilgenieting slechts aan te nemen, zich geheel door Gods ontferming het heil te laten bedienen en toedienen. Als God geen anderen heilsweg geopend had dan dien eersten, door des menschen eigen werk en verdienste, dan verkreeg niemand dat heil, en werd niemand behouden en gezaligd. Maar God heeft in plaats van dien eersten weg van 's menschen eigen verdienste, nu voor hem geopend dien van Zijne volle genade in Christus, om Zijn heil ons deelachtig te doen worden. In plaats van het werkverbond, bestelde Hij over ons het genadeverbond, de verlossing en zaliging in en door Christus. En zoo kunnen we behouden worden en worden we gered. Daarvoor dankte de Heere nu God, dat Hij, hoewel zoo groot en hoog, Heere van hemel en aarde, toch als een Vader zulk een heilsweg van erbarmende liefde voor ons geopend heeft, dat Hij in vaderlijke goedheid en door souvereine beschikking het werkverbond voor ons vervang door het genadeverbond.

Maar daar is toch nog meer. Dat genadeverbond heeft God aan Israël geschonken als in den vorm of het kleed van het werkverbond. Hij gaf Zijne wetten en instellingen, verordeningen en beschikkingen, van besnijdenis, offers, sabbath, met de bepaling: doe dit, en gij zult leven. Dat was alles schaduw, symbool, figuurlijke tekening, van Christus. Die komen zou, en van Zijnen verlossingsarbeid. Priester, offer, tabernakel, Mozes, Aäron, alles wees op Christus, sprak van Hem en Zijn

bedenklijker algemeene verschijnsel, dat over een breed veld van het menschelijke leven door velen losgelaten wordt de eisch, waarmee Dr A. Kuypers ons gereformeerde volk tot nieuw leven heeft gebracht: het optrekken in gesloten colonne als christenen achter het vaandel, dat het „Pro Reges“ duidelijk lezen liet. Het ergste is tenslotte, dat het „beginnel der christelijke politiek“ wordt prijsgegeven.

Ik weet niet, of in de pers der N.S.B. al met de noodige scheldwoorden is gereageerd op het besluit der Synode. Verwonderen zou het niet; maar het kan ook zijn, dat men het daar in deze weken zoo druk heeft met andere kwesties — devaluatie b.v. — dat men geen tijd heeft voor deze synodale kwesties. Het duurt altijd een poosje, eer artikelen persklaar zijn, vooral als ze komen moeten door bemiddeling van iemand, die auteur van N.S.B.-drukwerken heet, doch ook in staat is, in eigen ongecorrigeerd handschrift te melden, dat een „artikel“ van hem in massa „verspreidt“ wordt. Hoe het zij, de C.D.U. — zie Persschouw — heeft zich reeds uitgelaten. En zal het ook verder doen.

Eer nu de misverstanden verder doordringen — ik denk met name aan de klacht, dat de kerk het terrein der politiek betrad, en dat ze zich met een bepaalde politieke partij identificeerde (wat natuurlijk dwaasheid is, denk maar aan de Staatskundig Gereformeerde partij) — leek het me goed, een plan ten uitvoer te leggen, dat ik reeds tijdens de Synode aan een in de pers vermelde commissie heb meegedeeld: uitgave n.l. van een geschrift, waarin ik zou aangeven de gronden, waarop m.i. de door de Synode aangenomen conclusies juist zijn.

Want ook aan deze en dergelijke misverstanden wijd ik in deze brochure enkele bladzijden.

K. S.

Dal der Doodsschaduw.

1914—1918.

Ter gedachtenis aan de in Christus gestorvenen gedicht, na lezing van Prof. Dr Ph. Witkop's „Kriegsbriefe Gefallener Studenten“

Waar door het doodend lood de sterke jongens [schreiden]

Schier afgesneën, maar bij het vliedend levenslicht Hun oogen hielden nog in vrede op God gericht Nu hunne jonge ziel van 'leven dra moest [scheiden]

En dan, herin'rend, in een stil-verbloedend beiden Terwijl het lichaam pijnd' en vlamde, gansch [ontwricht]

Nog eens hun leven schouwden, van gená door- [licht]

Om hoven beë getroost, ten dood zich te be- [reiden...]

Daar werd het pril geloof, gegroeid in biltre smart Eerst wonderschoon voleind: God had hun wee- [nend hart]

En Englen droegen z' uit ver buiten alle lijden.

Hun doode stof, zoo driest ten rugweer opgelast Verging al ras, en werd ten droeven, schaamlas [last]

Maar haast herrijst het, nieuw, tot eeuwiglijk [verblijden!]

heilswerk, gaf zinnebeeldig te zien het heil, dat Hij zou verwerven en schenken, en hoe Hij dat zoo aanbrengen. Zelfs was in de besnijdenis Christus dood aangeduid. Maar om in dat alles nu Christus en Zijnen heilswerk te zien, moest het worden doorzien. Dan moest men niet bij het uitwendige blijven staan, bij wel en offer op zichzelf, bij vleeschelijke besnijdenis en toebehooren tot Abrahams zaad en Israëls volk, bij loutere sabbathrust en bloot zichtbare onderhouding van Gods geboden. Er moest dan verstaan worden: Gods offers zijn een gebroken geest en verslagen hart. Die priester, dat offer, die besnijdenis, beelden iets af, waren zichtbare voorstelling van een geestelijke realiteit, op welke het aankwam. Het ging er om, daarbij Gods genadewerk te aanschouwen, en Zijnen te zenden Messias. Men moest dan om zoo te zeggen kunnen lezen, geestelijk kunnen overleggen, afleiden, redeneeren. Er moest dan bekwaamheid zijn tot symbolische, zinnebeeldige, opvatting en verklaring. Men moest wijs en verstandig zijn als een geestelijk volwassene, en geen kindeke, dat aanziet, wat voor oogen is, en dat aangrijpt, maar geen begrip heeft van wat daar geestelijk achter schuilt of daarheen mag schijnen.

En zie nu Israël. Als volk, in zijne meerderheid, heeft het Gods instellingen en verordeningen er aan bevolen en geschonken, niet begrepen. Het zag z' niet als beelden van Christus en Zijn heilswerk. Den geestelijken zin er van, hare eigenlijke bedoeling naar het genadeoogmerk Gods, markten zij niet. Maar zij namen die als de middelen, waarmee zij zelve zich het heil verwerven en de achtig konden en moesten maken. Vleeschelijke besnijdenis en toebehooren tot Gods Israël waarborgde toch hunne macht en heerlijkheid straks. Wij zijn immers Abrahams zaad. Onderhouding der wetten, het brengen van de voorgeschreven offers,

Zoo wou.

In dezen En hen, In d'enge

Dies zullen

Om zóóve En kniele Die Sata

Uitzuivren Nu heme En bij h En ster Dat waar Gods gro

UK EN S

„Het v gen doo In deze bolsjewist de gemeen eens uitdri gansche l een „lanc

Het is d reeds opt bolsjewist delingen

basis, en methode stellingen

heid. Op conclusies

Zoo he de geme daaro

volk zich het al zi dat op o medewer

bij een de arbeid, o goederen

Openlijk strijd vo een strijd zijn arbel

zelfs scha „grondige

men hem leiding de

1) Sida nism, dl II, 2) Vgl.

het zich aangeroe het sabba spinsels,

leven, da gezegde h rechtighe

God hun l leeren uit

nen, wat te beschik

hooger, e Door di

tegen den toen Hij e

eindelijk vulling, e

ontvangen niet, toen

alles gepr zij niet al

voorrecht zij niet. I

eindelijk van Zijne

en naar c Zoo he

zijn door typen nie misbruikt van God k

kruis en i werd het

volwassen staan, ma

zin. Eigen doordenke

Het werd

POPULAIR-WETEN- SCHAPPELIJKE SCHETSEN

De Nieuwe Bedeeling in hare noodzakelijkheid en rijke ontferming tegenover de Oude.

II.

Maar de Heere dankt niet slechts voor deze openbaring Gods van Zijn heil aan kinderkens, doch ook voor Zijne verberging er van voor wijzen en verstandigen. Was het dan eenmaal in die heilsopenbaring anders, en was ook die verberging noodig? In zekeren zin ja. Toen God den mensch schiep, schiep Hij hem volmaakt, zoodat hij nog wel zich ontwikkelen kon en tot hooger staat en heerlijkheid klimmen, maar toch zonder gebrek was, en in alles als volwassen, niet alleen lichamelijk, maar ook geestelijk, in kennis, gerechtigheid, en heiligheid. Hij was toen wijs en verstandig, in staat en geroepen om het heil, de hem voorgestelde heerlijkheid en zaligheid, zich te verwerven en op grond van eigen werk te zien toebedeeld. Hij was toen niet als een kindeke, en God behandelde hem ook niet als een kindeke in de verkrijging van die hoogste volkomenheid. Zij moest toen rusten op zijne eigene werkzaamheid.

Maar dat is geheel misgegaan. De mensch verzette zich tegen God en viel. Met zijn eigen doening het geheel verkeerd. Hij werkte zich den dood, in plaats van het leven. Zou de mensch behouden worden, de hoogste zaligheid deelachtig worden, dan moest God daartoe eenen anderen weg kiezen, het eigen doen des menschen uitsluiten, hem niet als eenen wijze en verstandige, als eenen